

Atatürk Üniversitesi'nde
Coğrafya İlminin Kurucusu
Prof.Dr. M.Tevfik TARKAN'ın
 (1923-1984)

anısına

YAZI KURULU

Prof.Dr. Hayati DOĞANAY

Yrd.Doç.Dr. İbrahim GÜNER

Yrd.Doç.Dr. Mustafa GİRGİN

Yrd.Doç.Dr. Lütfi ÖZAV

Yrd.Doç.Dr. Kenan ARINÇ

Yrd.Doç.Dr. Hakkı YAZICI

Yrd.Doç.Dr. Abdullah KÖSE

Amaç: *Doğu Coğrafya Dergisi*, Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Coğrafya Eğitimi Bölümü akademik elemanları ile üye coğrafyacı araştırmacıların araştırmalarını duyurmak amacıyla yayımlanır. Dergiye, Üniversite dışından da coğrafi araştırmalar kabul edilebilir.

Yasal Sorumluluk ve Yazım İlkeleri: *Doğu Coğrafya Dergisi* makalelerinde açıklanan fikir ve düşüncelerin yasal sorumluluğu, yazarlarına aittir. Derginin toplam sayfa sayısı limitleri, 150 ilâ 250 sayfa arasında olur. Her yazarın makalesi, fotoğraflar ve şekiller hariç, 25 daktilo veya bilgisayar yazısı sayfayı aşmaz. Bu limite, en fazla 100'er kelimelik *Türkçe-İngilizce* özetler de dahildir. Coğrafi terimler orijinaline, diğerleri ise, kolayca anlaşılır Türkçe ifadeye bağlı kâhınarak kaleme alınır. Yazı kurulu, makalelerde gerekli gördüğü her türlü düzeltmeyi yapmaya yetkilidir.

Yazışma adresi: Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Coğrafya Eğitimi Bölümü Başkanlığı, 25240 Erzurum.

Kendisinden.

Beşerî ve İktisadî Coğrafya İliminin

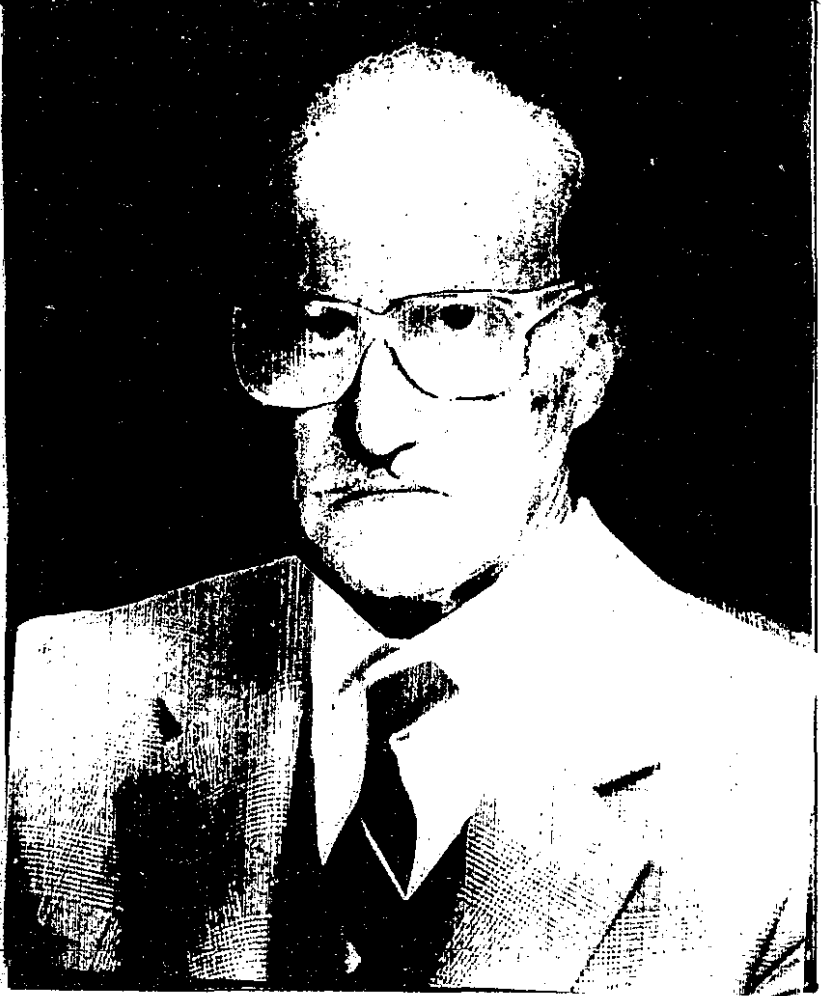
Temel İlkelerini Öğrendiğim;

Merhum Hocam

PROF.DR. MECDİ EMİROĞLU HAKKINDA

(26 Eylül 1923, Üsküdar - 28 Haziran 1994, Seferihisar)

Prof.Dr. Hayati DOĞANAY*

Prof.Dr. Mecdi EMİROĞLU (1923-1994)

* Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Bölümü Başkanı, Erzurum.

Giriş:**Bizde İlimin ve Bilim Adamının Önemi Var mıdır?**

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü, Beşerî ve İktisadî Coğrafya Öğretim üyesi iken, 15 Mart 1990 tarihinden emekliye ayrılan Prof.Dr. Mecdi EMİROĞLU; 28 Haziran 1994 tarihi itibariyle Hak'kın rahmetine kavuşmuştur. İlminden feyiz almış; benimsediği bilim anlayışı ve eğitim ilkelerinin çoğunluğunu uygulayan; pek çok öğrencisinden biri olarak, bir kez daha kendisine Allah'dan rahmediliyor ve *Makamı Cennet Olsun* diyorum...

Bu yazımın esas amacı, *Doğu Coğrafya Dergisi* yoluyla, merhum Hocam Prof.Dr. Mecdi EMİROĞLU'nun biyografisinden okuyucuya bir kesit vermektir¹. Ancak, esas konuma geçmeden önce, bizde bilim adamları ve onlara atfedilen itibar konusunda, kısa bir değerlendirme yapmak istiyorum. Bu tür bir değerlendirmeye, mutlaka ihtiyaç bulunduğu kanatını de taşımaktayım. Çünkü, az sonra dikkatlere sunacağım örnekler açıkça göstermektedir ki, bizde ilme ve temsilcilerine atfedilen önem, bazı güçlü çevrelerin, aslında önemsiz ve kalıcılık niteliği olmayan kişi, kurum, kuruluş ve faaliyetleri giderek ön plana çıkarmaları ve güncel duruma getirerek kamu oyunun belleğine hiç durmadan enjekte etmeleri gibi nedenlerle, hızlı bir itibar kaybına uğramıştır. Artık, Fatih'in hocası Akşemseddin'i bir adım bile ileri geçmeyen, yüce asaleti; *Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum* yargısı, ulu önder Atatürk'ün; *Öğretmenler! Yeni nesil, sizin eseriniz olacaktır!* inancı ve güveni, üzüntüyle müşahede etmekteyiz ki, giderek önemini yitirmektedir. Üniversitelerimizde, az da olsa geçmişte var olduğu halde, ihtilaller ve bunlar devresinde hazırlanmış yasalar, ilmin kutsallığı adına, bilim adamlarının itibarını yok etmiştir. Bu mesele, mutlaka ele alınıp çözümlenmesi gereken, ülkemizin köklü bir toplumsal sorunudur. Bugün örneğin bir semt karakol komseri, *hakkınızda şikâyet var* diyerek o semtte oturan bir ceza veya idare hukuku profesörünü, gece bekçilerini gönderip, karakola aldırabilir. İki polis görevlendirerek, evlerini aratabilir. Toplumda, bunlardan daha fazla itibar da görür. Çünkü, omuzunda rütbesi ve belinde silâhı vardır. Aynı şekilde, emekli olan bir general, askerken hak ettiği itibarını; sivil hayata geçince, hem sivil kesimden ve hem de askerî kesimin bütün bireylerinden, hayatı boyunca aynen görmektedir. Buna karşılık, herhangi bir üniversite profesörü emekli olunca, üç-beş bilim adamı öğrencisi hariç, bir köşede unutulur. Şayet kendisine yardımcı olacak yakınları yoksa, Devletin nihayet üç-beş yıl, bilemediniz sekiz-on yıl daha ödeyeceği üç-beş kuruş emekli maaşını, kasaların önünde saatlerce kuyrukta bekletilerek alır... Hiç önemsenmez...

Böyle bir trajik tabloda, bilim ve bilim adamı saygınlığının yeri neresidir? Var mıdır? ...

¹Rahmetli hocam Prof.Dr.Mecdi EMİROĞLU'nu yaklaşık 1967-1968'de tanıdım. Üniversite öğrenciliğim, lise öğretmenliğim ve akademik meslek hayatım yıllarında dostluğumuzun sürekli olması dolayısıyla kendisini yakından tanıma fırsatı bulmuştum. Bundan dolayı, ona ait bu tanıtım yazımın fikir ve görüşleri, hemen tamamen kendime aittir. Kronolojik bilgileri ise, sözlü danışmalar yapmak suretiyle, merhum hocamın eşi Prof.Dr. Vedia EMİROĞLU, yine benim gibi EMİROĞLU'nun öğrencileri olan meslektaşım Yrd.Doç.Dr. Yalçın KARABULUT ve daha sağlığında hocamla ilgili mükemmel bir yayın yapması nedeniyle, kendisine müteşekkir kaldığım, meslektaşım Arş.Gör. Süha KOCAKUŞAK tarafından yapılan yayından alınmıştır.

Gerçi bilim adamları ve öğretmenler, bugünün büyükleri olan dünün öğrencilerinden, sanırım bekledikleri saygıyı yeterince görebilmektedirler. Ufak tefek kalkışmalar ve münferit disiplin olayları hariç, pek önemli bir şikâyetleri de yoktur. Ancak, ülkemizde toplumsal hayatın çarkları, her nedense bilime ve bilim adamına karşı dönmektedir. Bunun başlıca nedenleri ise, sanırım şunlardır:

- 1- Sözlü medyanın hedef sapıtıcı etkileri,
- 2- Yazılı medyanın etkileri,
- 3- Devletin tutumu,
- 4- Bilim adamlarının tutumu... gibi.

Yaklaşık 22 yıl kadar devlet tekelinde kalan sözlü medya (1967-1989), giderek ülkemizde dev bir sektör olmuştur. Bugün, TRT televizyon kanallarına göre özel televizyon kanalları, âdeta ölçü, örf ve âdet tanımaz bir takım yayım ilkeleri dahilinde programlar yapmakta ve kamu oyunun gündemini, rahatlıkla sapıtılabilmektedirler.

Örneğin, Devlet televizyonu için bir bilim adamının vefatı, şayet politik bir cephesi varsa, haber bültenlerinde, o da önemsiz ve araya, ya da sona sıkıştırılmış bir haber değeri taşır: **Şu üniversitenin, şu fakültesinin öğretim üyesi öldü. Şu kadar yaşta idi. Alanında bazı eserleri vardır...**

Hemen bu haberin ardından, örneğin *spor panoramı* sunulmaya başlanır. Büyük teknik adamlar (!) görüş belirtirler; sporcular, uzun süre konuşurlular; hayatlarından kesitler verilir; stratejik ve taktik esaslar açıklanır; sloganlar sıralanır... konuşulur da konuşulur... Sonuç: Koskoca bir hiç!

İlme ve ilim adamına bir-iki saniye; magazin dünyası, medya mensupları, siyaset dünyası mensupları veya futbolcusuna... saatlerce süre ayıran bir devlet televizyonu yönetimi, ilme ve dolayısıyla da ilim adamına saygılı olduğunu iddia edebilir mi? İddia ediyorsa, ne ölçüde inandırıcı olabilir? Böyle bir ülkede, ilme saygı duyulur mu?

Özel kanalların programlarına gelince: Amaan! Bilim de neymiş? Bilim adamı da kim miş? Skandal haberler varken, hepsinden de önemlisi, *Vur patlasın çal oynasın* varken; kıvrak mı kıvrak taverna müziği eşliğinde iki buçuk şaklabanlılığı ile toplumu güldürdüğü ve aynı zamanda da çağın büyük filozofu diye sunulan komik şahsiyetler sahne alırlarken, üniversitelerdeki ak saçlı bilim adamlarının da sözü mü olur?

İşte bu ortamda, hatırlanacak tek felsefi görüş kalıyor. Yunus'un ilâhisindeki şu mısraları:

Bir garip öldü diyeler

Üç gündün sonra duyular...

Ama unutmayalım ki, büyük Fatih ve nihayet büyük Atatürk'ten sonra gelinmiş bulunulan bu aşama, kutsal ilmin aydınlık ufuklarında bir yüz akı değil, tam aksine, bir yüz karası aşamasıdır...

Ülkemizde yazılı medya, özellikle de günlük yazılı basın, ilme ve temsilcilerine, görüntülü medyadan daha çok yer vermektedir. Bu da, sanırım yazılı basınımızın, köklü bir

geçmişe dayanması yanında, muhabir ve yazar kadrolarının, giderek çağdaş ilimle donatılmış meslek mensupları olmasından ileri gelmektedir. Bugün, hemen bütün büyük gazetelerin nesir ve haber fikirleri, yüksek dozajda bilimsel esaslara dayanmaktadır. Hatta bunların köşe yazarları arasında, bilim adamları da yerlerini almışlar ve haber kaynaklarında, sahanın bilim adamlarının fikir, görüş ve araştırma sonuçları, büyük ağırlık kazanmıştır.

Şüphesiz bu gelişme, cehaletin tek ve alternatifsiz panzehiri olan ilim adına, sevindirici bir aşamadır. Bununla birlikte, hem görüntülü ve hem de yazılı medyanın, bilimin yüceliği ve bilim adamlarının saygınlığına gölge düşüren, ortak bir yıkıcı tavrını da, burada vurgulamadan geçmek istemiyorum. Bazı bilim adamları ya da bilim adamı adayları, çok seyrek de olsa, münferit gayri kanunî fiillerin faili olabilmektedirler. Sınav yolsuzluğu, fikir ve görüş yolsuzluğu, toplumumuzun son derecede hassas olduğu örf ve âdetlere aykırı davranışlar gibi. Bu tür fiillerin, elbette savunulacak, hoş karşılanacak bir yönü yoktur. Ancak sözlü ve yazılı medya, sanki 3000 profesör (1994) ve 2900 doçent (1994), bütünüyle bu şer işlerle meşgulermiş gibi bir tavır takınarak; başarılarını, yayımlarını ve ilme katkılarını biran için yok var sayıp, bu bir-iki münferit olayı kamu oyuna lanse etme yarışına girmektedirler. Bu yayınlar, toplumda bilim adamları ve öğretmen-egitimcilerle yönelik; rencide edici, önor kırıcı, prestij sarsıcı ve güven yitirici etkiler yapmaktadır. Bunlar, gizlensinler diye bir-iddia ileri sürülemez. Ama bir fakültede sınav yolsuzluğu yapıp yapılmadığı henüz yargı organlarıncaya kanıtlanmadan, o fakültenin öğretim üyeleri ve yöneticilerinin şahsında, bütün bilim adamları ekranlarda-gazetelerde mahkûm edilebiliyor. Diğer taraftan, kaçakçı olduğu bağımsız makemelerce kanıtlanmış bir kişinin, sadece iyi futbol oynama becerisinden dolayı, sözlü ve yazılı medya tarafından yargıya baskı yolu denenerek, affı istenebiliyor. Böyle bir kanun dışı fiilin savunulması mücadelesi, günlerce ekranları ve manşetleri işgal edebiliyor... Sahnelerde ve ekranlarda sergilediği sanatını zevkle seyrettiğimiz bir tiyatro sanatçısı, açtığı kaçak okul nedeniyle takibata uğrayınca, sanki bu ülke kanun dışı kişisel güç kurallarıyla yönetiliyormuşçasına; *Değil millî eğitimi bakanı, Amerika oradan parmağını bu tarafa uzatsa bile (Ne ilgisi varsa!), bu okulu hiç kimse bana kapattıramaz* diyecek kadar küstahlaşabiliyor. Bu ifadeler, zamanın Millî Eğitim Bakanı'na telefonla ve ekranda yüzüne baka baka söyleniyor. Bakan küstahlığa ki, hem kendisini kanun yerine koyuyor; hem de, Devlet'in Millî Eğitim Bakanı'na zerre kadar saygı duymuyor. Sözlü medya da, bu saygısızlığa aracı oluyor. Milletin birliği, ülkenin tek oluşu, devlet adamı da olsa, *aile hayatının gizliliği...* kanun güvencesinde olduğu halde, hayatını hep bunları tahrip etmeye harcanmış şer kişiler bu ülkenin bir numara entellektüelleri, aksiyon adamları diye, medyada hep gündemde kalıyor... Böyle bir ülkede ilme ve bilim adamına saygı yerleşir mi?

Ancak, unutmamak gerekir ki, *en kalıcı ve en yararlı üretim, bilimsel üretimdir*. İlim, yazıya döküldüğü sürece kalıcı olur. Bu bilgi kaynakları, toplumların en değerli hazinesi olarak, kuşaktan kuşağa devredilir. Onları okuyan yeni nesiller ilimde, teknikte ve sanatta, kat etkileri aşamaları ölçerler. Bu kaynaklardaki görüş ve düşüncelere dayanarak, yeni teknikler ve teknolojiler icat ederler; bilim ve toplum hayatında, yeni reformlar yaparlar. Bütün bu eserler, toplumların, geçmişini ve geleceğini gösteren, dev bir ekran olur...

İşte bunlar ve benzer nedenler, *ilmin kutsal ve bilim adamının saygı kabul edilmesini* gerektirir. Zaten büyük Atatürk de, bu nedenle *Hayatta en hakiki mürşid ilmindir...* demiştir.

Yetkili ve ilgili merciler, bu esasları her zaman hatırdan tutmalı ve rasyonel düşünmelidirler. Böyle hareket edilirse, ülke kamu oyunun gündemi boş faaliyetlerle meşgul

edilmeyecek, gündem saptırılmayacak ve ülkemizde bilim, hakkı olan gerçek değerini kazanmış olacaktır. Ama günümüzde, söz konusu radikal esaslardan çok uzaklarda bulunuyoruz. Gündem saptırılmıştır.

Bugün hemen bütün gençlik, sanatçıların hayat öykülerini biliyor; şu veya bu futbolcunun, sezonun bilançosu olarak, kaç gol attığını ve bunların kaçının direkten döndüğünü, tek tek sayabiliyor... Ama politik bir çehresi bulunmayan bilim adamlarımızdan, hangisinin kaçınıcı eserini yayımladığını ve bunda, bilim adına neleri ortaya çıkardığını, hangi temayı işlediğini, o ilmi meslek seçmiş gençliğin bile çoğu bilmiyor. Çünkü, bir yanda yararsız işlerle uğraşan dev bir görüntülü-öğretici-tahrip edici medya sektörü; öbür yanda; münferiden, kütüphanelerde ve laboratuvarlarda uğraşan, sahipsiz bir bilim heyeti... Aksi bir yapılanma beklenebilir mi? Medyanın, henüz yargı tarafından kanıtlanmamış; hatta yargıya bile intikal etmemiş *kil il kal* niteliğindeki iddiaları yayma ve eğlendirme fonksiyonundan öte, böyle bir yararlı ve kutsal görevi de olmalıdır.

Hatırlanacağı üzere eğitim, sağlık, güvenlik, savunma ve altyapı hizmetleri, her çağdaş devlet yönetiminin uğraştığı aslı görevlerdir. **Bizde Devlet**; bu konulara, şüphesiz bu arada millî eğitime büyük önem vermektedir. İlk kez 1983 sonrası, millî bütçeden millî eğitime ayrılan pay, Devletin bütün harcama kalemlerinin önüne geçmiştir. Bu, rasyonel bir paylaşırma ve umut verici bir gelişmedir. Çünkü kalkınmada, ilim ve fenin geliştirilmesi dışında, ikinci bir yol yoktur.

Ancak konunun malî yönü, tek sorun olarak düşünülemez. Düşünülürse, yanıltıcıdır. Bu konuda, **bilimin ve bilim adamı saygınlığını yasal cephesi**, sürekli göz ardı edilmektedir. Gerçi mevzuat hususunda, elde bir 2547 sayılı yasa ve onu açıklayan yönetmelikler vardır. Ama bu yasada, öğretim üyelerinin, sadece görevleri sayılmak istenmiş; 1750 ve daha önceki üniversite yasalarında akademik ve idarî özgürlük adına ne varsa, hepsi yok edilmiştir. Çünkü yasayı hazırlayanın anlayışına bakılırsa, bir devrenin, örneğin 1960-1980 devresinin hocaları ve öğrencileri, kanun-nizam tanımaz kişilerdir. Dekan, rektör, başkan falan dinlenmişlerdir. Hiçbirine saygılı olmamışlardır. Öğrencileriyle de hiçbir ilgileri yoktur. Gençlere doktora çalıştırmamışlardır. Fakülte ve üniversite kurullarında, hep engelleme yapmışlardır. Bu hocalar, öyle ilim falan üretmemişler; bu öğrenciler, öyle sanıldığı gibi ilim falan da öğrenmemişlerdir...

Pek sazdan-sözden anlamaz (!) bu bilim adamları ve üniversite öğrencilerini nasıl hizaya getirmeli?

Canım ondan kolay ne var!

Bu hoca denilen görevlilerin, gencine yaşlısına ve ak saçlısına... bakmaksızın, hepsinin hak ve yetkilerini uhtelerinden alalım. Hiç tereddüt edilmeden, alındı da... O günden bugüne, örneğin 65'ini geçmiş ak saçlı bir bilim adamı da olsa; zanlı sıfatıyla değil, ama tanık sıfatıyla bile mahkemeye ya da karakola yolu düşerse, ilk muarız kaldığı muamele; *Bu şahsın hüviyetini tesbit ediniz!* emridir. Tıpkı; hırsız-arsız zanlısı olarak gece bekçilerinin yakalayıp getirdiği, görevlileri usandırmış kanun dışı bir vatandaş gibi.. Çünkü yasalarımızda, ilmin ulviyeti ve bilim adamının manevî şahsiyetiyle mütenasib bir nezaket kuralı ibaresi yer almaz. İsterse ki bilim adamı, savcının veya komserin hocası olsun... Uygulama, öyle yasanın eşitliği ilkesiyle falan ilgili de değildir. İlimi anlamsız kılmak ve bilim adamını önemsiz addetmek demektir.

- Gerçi üniversitemizin ve ilim, bugün ülkemizde kanunsuz yönetiliyor diyemeyiz. Elde bir mevzuat vardır ve uygulamalar, mevzuat esaslarına göre yapılmaktadır. Ama yasa yapma hakkı, demokratik toplumlarda olduğu gibi bizde de, millî iradenin tek temsil kurumu olan T.B.M.M'ne aittir. Böylesine önemli bir kanun, bu mecliste mutlaka tartışılmalı ve *öğretim görevlisi ile öğretim üyesi, okul müdürü ve fakülte dekanı, bölge müdürü ile üniversite rektörü.....* gibi görev ünvanlarının farklarını ayırt edebilecek, üniversiteden haberdar bir parlamenterler ekibi tarafından şekillendirilmelidir. Parlamentomuz, artık eskiden olduğu gibi, sadece siyasî nitelikli üyelerden oluşmaz. Siyaset ilmi ve sanatıyla birlikte, ilmin anlamını, gücünü, kutsiyetini, bilim adamlarının saygınlığının hangi esaslar dahilinde korunabileceğini bilen, siyaset ve bilim adamlarına da sahiptir.

O halde, 2547 sayılı kanunun ayıpları, niçin halen yerli yerinde durmaktadır? Bunların, bugüne dek çoktan ayıklanmış olmaları gerekirdi. Çünkü, *hukuk yolu* işletildiği ileri sürülerek, T.B.M.M'nde tartışılmamış bir kanunla üniversite sorununun çözümlendiği sanılmış ama, bilim ve bilim adamlarının saygınlığı da yok edilmiştir.

Sivil yönetime geçince, 1983'ten başlanarak, siyasî iktidarlardan bu sorunla ilgili pek çok vaat dinledik. Ama 1992'ye kadar, sadece bir arpa boyu yol alınabildi. İşte, demokratik olmayan bir rektörlük seçimi: Öğretim üyeleri! Siz, uslu uslu toplanıp, üniversitenizi kimin yöneteceğini belirlersiniz. Ama biz, sizlerin reylerinin çoğunluğunu alan adayı değil, en az rey almış adayı da başınıza tayin edebiliriz. Çünkü sizin reyiniz; sendika başkanını seçen kömür işçilerimizin, mahalle muhtarını seçen bakkalımızın... reyleri kadar önemli değildir...

Üniversite öğrencileri sorununa gelince: Uslu çocuklar konumuna getirilmeleri babından, daha karmaşık bir yol takip edilmiştir.

Bunlar; gününü gün eden, hep şer işlerle uğraşan, noktasını-virgülünü tanımayacak kadar Türkçe imlâ kurallarından habersiz... sanata karşı, spor yapmayan, müzik dinlemeyen... gençler.. O halde, fizik eğitimi öğrencilerine müzik, tıp eğitimi öğrencilerine Türkçe, tarih eğitimi öğrencilerine, ayrıca inkılâp tarihi dersleri... okutursak, sorun çözümlenir diye düşünülmüştür. Ama bu kitlenin, ders notları veya esas ders kitapları dışında, bir satırlık dahi ek bilgi ve görüş edinecek kaynaklar okumalarına, düşünmelerine zaman bırakılmamıştır. Allah aşkına! Kendi dilinde okuma-yazma sorununu üniversitelerinde çözen her hangi bir gelişmiş ülke var mıdır? Bu sorun, üniversitemizin mi, yoksa ilk ve orta öğretimimizin mi, önemli bir sorunudur? Yapının temeli heyelan sahası üzerine konuşlandırılmış; siz tutup çatı tavanlarını tezyin ediyorsunuz. Bu nasıl eğitim anlayışı?

Bu kadar çok üniversite anlayışı dışı mesguliyet getirilmesi yetmezmiş gibi, ayrıca üniversite eğitim ve öğretim takvimleri, yarıyıllara bölünmüştür. Her ders için, yılda en az *bir vize - bir final sınavı* zorunluluğu getirilmiştir. Bir öğretim yılında ortalama 20 ders okuyan ve 40 sınava giren bir öğrenciden, **bilimsel düşünme** adına ne bekleniyor?

Bir ülkede bilim adamları, *bilimin kutsal ve özgür oluşu* adına, yasa ile kısıvrak çembere alınır ve *bilimsel özgürlük* adına kendilerine hiçbir hak tanınmazsa; örneğin bir profesörün ders kitabı, *Bu profesör doğru mu yazdı, yanlış mı yazdı* şüphesiyle, kendi alanından da olsa, bir doçent veya yardımcı doçente incelenip, bilimsel rapor istenirse; yani Danıştay'ın yetkileri bölge idare mahkemesine, ordu komutanunun yetkileri tugay komutanına, valinin yetkileri kaymakamlara... terk edilirse, böyle bir üniversitede bilimsel ve akademik özerklikten söz edilebilir mi? Devlet, üniversitede profesörünü bu derecede hafife alır ve

anarşist olabilir diye peşinen ondan şüphelenirse, medyanın onu önemsemesini bekleyebilir miyiz?

Bizde bilim ve bilim adanunun, önem ve saygınlığına gölge düşüren, daha birçok yasal eksiklik vardır. Örneğin, bir ülke düşününüz ki, anayasası ve yasalarının yetersizliğinden, demokratik olmayışından şikâyet ediliyor ve düzeltilmeleri isteniyor... Ama bu konuda, o ülkenin hukuk fakültelerindeki bilim adamlarına, görüş ve fikirleri sorulmuyor. Hükmü, siyasetçiler veriyor; eleştiriyi, hukukçu bilim adamlarının öğrencileri olan yüksek mahkeme başkanları yapıyor... Hukuk ilmi ve hukukçu bilim adamlarının, saygınlığının korunmakta olduğu iddia edilebilir mi?

Bir ülke düşününüz ki, **millî eğitim müfredat programlarının yenileştirilmesi ve çağdaşlaştırılması**; bu programlarda okutulmak üzere yer verilen bilimlerin, üniversitelerdeki eğitimci bilim adamları, yani Tâlim ve Terbiye Kurulu'nda çalışan uzman öğretmenlerin hocaları tarafından değil de, bu uzman öğretmenler tarafından yapılmaktadır. Böyle bir ülkede, eğitimci bilim adamlarının saygınlığından söz edilebilir mi? Bu çağdaş müfredat programlarına göre kaleme alınan ders kitabı metinleri, Kurul elemanı uzman öğretmenler tarafından okunup, bilim adına bir çırpıda değiştirilirse, böyle bir ülkede öğretmen adayı yetiştiren bilim adamlarının, saygınlığı kalır mı?

Bilim hayatımızda, bunlar ve benzer dramatik tablolarla karşılaşılmasında, elbette **bilim adamlarının tutum ve davranışları** da etkili ve yıkıcı bir rol oynamaktadır:

İlmin ve bilim adamlarının saygınlığını koruyacak kanunlar yoksa, bunlar hazırlanana kadar, yetkili mercilerden talepte bulunmalıdırlar. Bu görev, öncelikle hukuk ilmi bilim adamlarına düşer. Profesör bilim adamlarının büyük çoğunluğu, daha *on-onbeş yıl* hizmet verecek dinçlikte oldukları ve Y.Ö.K'nun da, bu doğrultuda karar ve yönetmelik maddeleri bulunduğu halde, emeklilik kararnameleleri fakültelere ulaşır ulaşmaz, bazı fakültelerde, apar topar kapı dışarı edilmektedirler. Oysa, Batı ülkelerinde bu düzeydeki hocaların, kapı dışarı edilmeleri gibi çirkin bir tablo, ilmin ve bilim adanunun saygınlığı adına, bu tür yüz kızartıcı ahlâkî bir sorun, hiç duyulmuş değildir. Profesörün her türlü idarî görevleri, emeklilikle birlikte söne erer. Ama bizde olduğu gibi, derhal fakültedeki çalışma odasını alma yarışı başlamaz. *Bu adam halen buralarda ne dolaşıp duruyor; neden çalışma odasını boşaltıp teslim etmemiş...?* şeklinde bilim dışı ve hocalık hakkı yargısı gibi kutsal, dokunulmaz ve devredilmeyen bir hak, kesinlikle gözardı edilmez. Hoca, fakülte veya enstitüsündeki lisans ve lisans üstü çalışma görevlerini, gücü ile orantılı bir düzeyde tutulması kaydıyla, aynen emekli olmadan önceki durumu gibi sürdürür. Öğrencisi olmuş profesörler, kendisini bir adım öne geçmezler. Geldiğinde, ayağa kalkarlar ve ayrılırken, yine ayağa kalkarak uğurlarlar...

Biz, hatırlanacağı üzere, Müslüman bir milletiz. *Bana bir haif öğretimin, kırk yıl kölesi olurum* yargısı, *hocaya saygı* anlayışımızın bir kuralıdır. Örf ve âdetlerimize, gelenek ve göreneklerimize göre hocalarımız, annemiz ve babamızdan sonra, hayatta en değerli varlıklarımızdır. İstisnaları hariç, **modern bir ailenin, iki-üç, veya dört-beş çocuğu vardır**. Ancak, hangi eğitim-öğretim basamağında görev yaparsa yapsın, bir hocanın eğittiği, ilim-irfan öğrettiği, uygarlık ve ilmin nurlu ufuklarında aydınlatığı bütün öğrencileri, bunların toplamı hangi sayılara ulaşarsa ulaşsın, onun çocuklarıdır. Aksi düşünülemez. Hocalar, büyük bir çoğunluğuyla (kanaatime göre % 99'u aşan bir oranda), bunu böyle saymaktadırlar.

O halde, beklenir ve umulur ki bizler, hocalarımıza saygı, ilgi ve sempati gösterme gibi değer yargıları konusunda, Batılı bilim adamlarına göre çok daha ileri ve çok daha duyarlı olalım. Gerçi bu konuda, övgüye değer sevindirici tipik örnekler de görmekteyiz: Nitekim Prof.Dr. Metin TUNCEL'in İstanbul dışında ve rektörlük gibi ağır bir görevde bulunması bile, hocası Ord.Prof.Dr. Besim DARKOT'u (1903-1990) sıkça ziyaret etmesini önleyememişti. Bu ünlü bilim adamı hayatta olduğu sürece, onun adını, I.Ü. Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü'ndeki çalışma odasında, hep kendi adının üstündeki yerli yerinde tutmuştur. Vefatından sonra ise, en rasyonel ve en gerçekçi Ord.Prof.Dr. Besim DARKOT Biyografisi yazılarını, yine Prof. TUNCEL kaleme almıştır. Bu konuda, bir diğer tipik örneği de, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Bölümü Başkanı ve güçlü bilim adamımız, Prof.Dr. A. Selçuk BİRİCİK sergilemektedir. Hayatı boyunca; gezerken, dinlenirken, yemekte, toplantıda, alışverişte, seyahatte, anfiide, sokakta ve caddede; kısacası, bütün özel ve resmi görevlerinde, hep *coğrafya* diyen, coğrafya ilmi araştıran, öğrenen ve öğreten; halen bu görevini sürdüren... ünlü coğrafyacı ve jeolog bilim adamımız Prof.Dr. İsmail YALÇINLAR karşısında Prof. BİRİCİK, eminim ki, bugün de en az öğrencilik yılları kadar saygılı ve hürmetgâr davranmaktadır. Bu genç ve güçlü bilim adamı, Prof. YALÇINLAR hocamızın bulunduğu her zeminde, yine *öğrenci ve öğrenen Ali Selçuk BİRİCİK*, konumunda hareket etmektedir.

Şüphesiz, bu tür kadir-kıymet bilirlilik örnekleri, bir hayli fazladır. Ancak ne yazık ki, emeklilik kararnameşi fakülteye ulaşır ulaşmaz, apar topar kapı dışarı edilmek suretiyle, gayri insanî muameleye muarız kalan bilim adamlarımız da vardır. Bunlardan biri de, merhum Hocam Prof.Dr. Mecdi EMİROĞLU'dur. Bu tanıtım yazımın ekinde yer verdiğim, rahmetli hocamla ilgili bir anım, mesleğine âşık eğitimcilerin, emekliye ayrılma günleri ve ayrılışlarındaki ruhsal yapılarını karakterize etmesi bakımından, sanırım tipik bir belge olacaktır.

1- Prof.Dr. Mecdi EMİROĞLU'nun Biyografisinden Bir Kesit:

Mecdi EMİROĞLU, 26 Eylül 1923 tarihinde, İstanbul'un bugünkü Üsküdar ilçesinin *Salacak* semtinde dünyaya gelmiştir. Emiroğlu Ailesi'nin, ağabey Eftal EMİROĞLU'ndan sonra, ikinci çocuğudur. Ailenin, Mecdi EMİROĞLU'ndan sonra, Gönül EMİROĞLU (Ongun) ve Güler EMİROĞLU (Girişmen, 1972'de merhumedir) adlarında, iki kız evladı daha vardır. Baba adı Ali Fuat EMİROĞLU ve anne adı da Amine Nacide EMİROĞLU'dur. Baba tarafından dedesi *müderris*, anne tarafından dedesi ise, *kadı* ve *kadızade* olarak bilinmektedir.

EMİROĞLU, babasının hariciyecisi olması nedeniyle, ilk öğrenim ve orta öğreniminin bir kısmını, yabancı ülkelerde yapmıştır. Kendisi *Haydarpaşa Lisesi* mezunu olup, bu liseyi 1943-1944 eğitim ve öğretim yılında bitirmiştir.

Yükseköğrenimine; daha sonra onun da burada aralıksız 30 yıl görev yapacağı, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Enstitüsü*'nde (1982 sonrası adı, Coğrafya Bölümü'dür) başlamıştır. Bu bölümün (enstitü) *Beşerî ve İktisadî Coğrafya Anabilim Dalı*nda (1982 öncesinde adı, Beşerî ve Ekonomik Coğrafya Kürsüsü idi) 1945-1946 eğitim ve öğretim yılında üniversite öğrencisi olan Mecdi Emiroğlu, 1949-1950 eğitim ve öğretim yılında mezun olmuştur. Mezuniyet başarı derecesi, *pekiyi* olarak dikkati çeker.

Askerlik hizmeti görevini, 34. dönem *yedeksubay* olarak, 1950-1952 yılları arasında tamamladı. Bu hizmetini *piyade asteğmeni* rütbesiyle bitirdikten sonra, *harita uzmanı* ünvanıyla, 1952 yılında Başbakanlık *Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü*'nde görev aldı. Aynı yıl, Zonguldak doğumlu ve bugün seçkin bir araştırmacı ve kibar bir bilim adamı olan, *Prof.Dr. Vedia EMİROĞLU* ünvanıyla tanıştığımız; *Vedia Öner* hanımla hayatını birleştirdi.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ndeki görevi devam ederken, *Tapu ve Kadastro Meslek Lisesi* coğrafya ve topoğrafya dersleri öğretmenliği ile bu okulun müdür yardımcılığı görevine getirildi. Söz konusu görevinde, 30 Aralık 1960 tarihine kadar kaldı ve bu tarihte, A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi *Coğrafya Bölümü'nün Beşerî ve İktisadî Coğrafya Anabilim Dalı*'na (o zamanki adıyla Coğrafya Enstitüsü Beşerî ve Ekonomik Coğrafya Kürsüsü) *araştırma görevlisi* (o zamanki adıyla, asistan) olarak girdi. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nde 1952-1960 yılları arasında devam etmiş olan görevini sürdürürken, üzerinde çalışmakta olduğu *Türkiye Ziraî Topraklarının Nüfus ve İskâna Tesirleri* konulu doktora tezini, *Prof.Dr. Danyal BEDİZ* (1908-1978) yönetim ve denetiminde tamamlayarak, 20 Mart 1961 tarihinde, Dr. ünvanını aldı.

Dr. Mecdi EMİROĞLU, bir yandan Coğrafya Bölümü Beşerî ve İktisadî Coğrafya Anabilim Dalı'nda lisans dersleri verirken, bir yandan da; *Akçakoca'da Nüfus, Yerleşme ve Ekonomik Faaliyetler* konulu *doçentlik* tezini hazırlamaya başlamıştı. Tezi kabul edilmiş ve 15 Mart 1969 tarihinde, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü'nün Beşerî ve İktisadî Coğrafya Anabilim Dalı doçentliğine atanmıştır.

Doç.Dr. Mecdi EMİROĞLU, *doçent öğretim üyesi* sıfatıyla, birçok Beşerî ve İktisadî Coğrafya Bilim Dalı bilim alanları dersi okuttu. Örneğin *Nüfus Coğrafyası, Yerleşme Coğrafyası, İktisadî Coğrafya, Ulaşım Coğrafyası, Üretim Coğrafyası, Türkiye İktisadî Coğrafyası, Beşerî Coğrafya'ya Giriş, Sanayi Coğrafyası...* gibi.

EMİROĞLU'nun bu kadar çok ve değişik konuları olan dersleri okutmak zorunda kalması, Beşerî ve Ekonomik Coğrafya Kürsüsü'nde yeter sayıda öğretim üyesi olmayışından ileri gelmiştir. Nitekim, ancak kendisi doçent olduktan sonra kürsüye akademik elemanlar alınmaya başlanabilmektedir. Örneğin, 1969'da **Yalçın KARABULUT** (şimdi anabilim dalında ve öğretim üyesi), 1970'de **Emrullah KANADIKIRIK** (şimdi Sütçü İmam Üniversitesi Coğrafya Bölümü'nde ve öğretim üyesi) ve 1971'de **Hamdi KARA** (şimdi anabilim dalında ve öğretim üyesi) gibi.

Seçkin hocam Doç.Dr. Mecdi EMİROĞLU, biraz önce bir kaçının adlarını saydığım bu kadar çok lisans dersini okutma sorumluluğunu taşıırken, bir yandan da, **Bolu'da Yaylalar ve Yaylacılık** konulu profesörlük takdim tezini hazırlamıştır. Bu çalışmasıyla, **25 nisan 1978 tarihinde profesör** olmuştur (Tablo 1'i inceleyiniz).

Prof.Dr. Mecdi EMİROĞLU'nun bilimsel hizmetlerinden, sadece Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü öğrencileri değil, diğer bazı yüksekokul ve fakültelerin öğrencileri de yararlanmışlardır. Bunlar arasında; Kara Harp Okulu, A.Ü. Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü ve İletişim Fakültesi (Basın-Yayın Yüksekokulu) sayılabilir. Merhum hocamız Prof.Dr. Danyal BEDİZ'in 1978'de emekliye ayrılmasıyla, Beşerî ve İktisadî Coğrafya Anabilim Dalı Başkanlığı görevine atanmış; bu görevini, Emekli olduğu **15 Mart 1990** tarihine dek sürdürmüştür. Emekliye ayrıldıktan sonra, **28 Haziran 1994** tarihinde, İzmir'in Seferihisar ilçe merkezindeki yazlık evinde, Allah'ın rahmetine kavuşmuştur.

Bir sonbahar mevsiminin 26 eylül 1923'ünde başlayan Mecdi EMİROĞLU'nun hayatı, bir yaz mevsiminin, 28 Haziran 1994'ünde noktalanmış oldu. Hak'kın takdiri olan ömür, **1923'ten 1994'e yaklaşık 71 yıl** kadar sürdü. Bu ömrün; iki yılı askerlik, sekiz yılı memuriyet ve öğretmenlik hizmeti, 30 yılı da, akademik hayatın çilesi olmak üzere **tam 40 yılı**, başka bir ifadeyle % 56.3'ü, büyük milletimizin hizmetinde geçmiştir. Güçlüklerle dolu ve sıkıntılı bir coğrafya bilim hayatı geçirmesine rağmen, kendisini asırlar boyu yaşatacak ve Türk coğrafya ilmini temsil etme sorumluluğunu üstlenecek genç coğrafyacı bilim adamı adaylarına, yetişme aşamalarında metot ve fikirleriyle katkı yapabilecek, görüş ufku kazandırabilecek, **64 eser** geride bırakmıştır.

Prof.Dr. Mecdi EMİROĞLU, artık 30 Haziran 1994 tarihi itibarıyla, ebediyen kalmak üzere, **Ankara-Karşıyaka Kabristanlığı**'ndaki; Ada No: S. 1 ve Parsel No: 744 Numaralı Kabre, devamlı istirahatgâhına yerleşti.

Kendisini ziyaret etmeyi arzulayan yakınları, dostları, coğrafya öğretmeni öğrencileri, öğretim üyesi öğrencileri, gelecekte Türk Coğrafya ilmini temsil edecek coğrafyacı bilim adamı adayları ve bilim adamları, ona kolayca ulaşabilirler. Katlanacakları zahmet, **Ankara-Kızılay veya Ulus'tan** motorlu araçlarla, **Ankara-Karşıyaka**'ya gitmekten ibaret olacaktır. **Karşıyaka**, Ulus'a göre kuzeybatıda, *Yenimahalle ve Demetevlerden* sonra gelir. Bu semtin daha kuzeybatısında, Macunköy yer alır. Buraya ulaşıncâ, **Karşıyaka Kabristanlığı'nın 4.**

Kapısı'ndan girilir. Arzu eden, otomobiliyle de girebilir. Çünkü, girişten başlayan yol, motorlu araçların giriş-çıkış yapacağı standart ve geniştir. Bu yolu biraz ileriye devam edip hafif sola dönünce, **Ada: S. 1, Parsele: 744** numaralı ve hafif renkli mermer kabrin başucunda, **Prof.Dr. Mecdi EMİROĞLU (1923-1994)** kabir kitabesi görülecektir (**Şekil 1**'in incelenmesi, bu ziyareti büyük ölçüde kolaylaştıracaktır).

Eminim ki, Karşıyaka'da artık ziyaretçilerini; orta boylu, hafif tıknaz ve sarışın, kalın-koyuca camları olan gözlüklü, beyaz gömlek üzerine kravat takmış; koyuca renkli ve ütülü, temiz bir takım elbise giymiş; günlük tıraşlı... espirilerle dolu, *güleç yüzlü bir Mecdi Bey* karşılamayacak.

Belki de açsınız. Size, tost-simit gibi birşeyler getirteyim. Sıhhiye'de çok leziz köfteler hazırlayan bir köfteci biliyorum: Dersimi bitirince, oraya yemeğe gidelim. Vedia Hanım'dan habersiz, üstüne birer tatl yiyelim ve bir de şöyle okkalı-birer kahve içelim... gibi sizi, izzet-ikram teklif yağmuruna tutacak bir **Mecdi Bey** de karşınızda göremeyeceksiniz. Hatta, bu akşam otelde kalma. Vedia da misafir ağırlamayı çok sever. Gitme. Gel bu akşam bizde kal....teklifi de size yapılmayacak.

Çünkü, Dünya'yı bilen ve yıllarca öğreten bir bilim adamı da olsa, **artık onun meskeni**, sadece kendisi sığıp, rahat uyuyabileceği kadar bir büyüklükte inşa edilmiştir.

Ama ziyaretlerinizde, bütün bunları hayal ediniz. Kesinlikle biliniz ki, büyük kent doğumlu olmasına rağmen, sadece bir kısmını hatırlattığım bütün bu güzel Anadolu geleneklerini yaşatan, uygulayan, izzet-ikram yapmasını seven, *güleç yüzlü, hoş sohbet, espirilerle dolu, insanları ruhsal gerginlik kaynaklarından anında uzaklaştırma becerisine sahip, yardımcı olunması gerekiyorsa; Yok. Olmaz. Meşgulüm. İşim var. Zaman bulamam...* gibi menfi sözcükleri meslek hayatı boyunca öğrencilerine karşı hiç kullanmamış; herkese, her yorulduğu yerde han yapma çabası içinde olmuş... ömrünün yarısından fazlasını, gençlerin eğitimi ve Türk Coğrafya ilminin yücelmesine harcamış; bu kutsal görevi zevkle, istekle ve kapı dışarı edilene dek eksiksiz olarak yapmış... bir büyük merhum bilim adamının karşısındasınız....

İşte o, merhum **Prof.Dr. Mecdi EMİROĞLU**'dur. Benim hocam, sizin hocanız ve hocaların hocası **EMİROĞLU**... Allah ona gani gani rahmet eylesin !

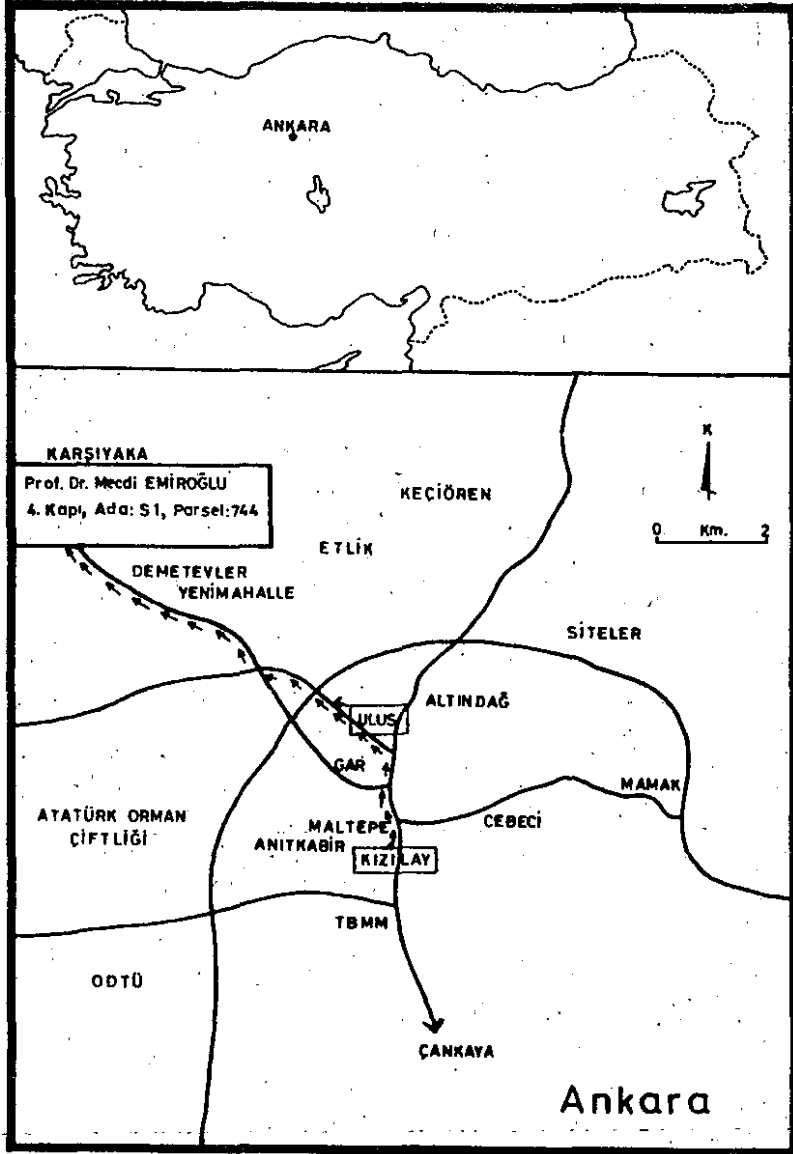
Prof.Dr. Hayati Doğanay

10 Aralık 1994, Erzurum

Tablo 1

Emiroğlu'na Takdir Edilen Ömrün Hayat Çizgisi Kesitlerine Dağılışı (1923-1994)

<u>Hayat Çizgisi Kesitleri</u>	<u>Faaliyet Alanı ve Yükselişi</u>
26 Eylül 1923	<i>Dünyaya Gelişi</i>
1923-1930	<i>Okulöncesi Dönem</i>
1930-1937	<i>İlkokul Öğrenciliği Dönemi</i>
1937-1940	<i>Orta Okul Öğrenciliği Dönemi</i>
1941-1944	<i>Lise Öğrenciliği Dönemi</i>
1945-1949	<i>D.T.C.F Coğrafya Öğrenciliği Dönemi</i>
1950-1952	<i>Yıl. Subaylık Askerlik Hizmeti</i>
1952-1960	<i>Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ndeki Hizmet Süresi</i>
1952-1960	<i>Doktora Tezini Hazırlama Dönemi</i>
30 Aralık 1960	<i>Arş.Gör. (Asistan) olarak D.T.C.F Coğrafya Bölümüne Geçiş</i>
20 Mart 1961	<i>Dr. Titrini Kazanışı</i>
15 Mart 1969	<i>Beşerî ve İktisadî Coğrafya Doçenti Oluşu</i>
25 Nisan 1978	<i>Beşerî ve İktisadî Coğrafya Profesörü Oluşu</i>
15 Mart 1990	<i>Yaş Haddinden Emekliye Ayrılışı</i>
28 Haziran 1994	<i>Vefat Edişi</i>
Kabrinin Bulunduğu Yer	<i>Ankara-Karşıyaka Kabristanlığı, 4. Kapı Girişi yolu boyunca ve sol kenarda, Ada No: S.1 ve parsel No: 744'deki kabir</i>

Şekil 1- Meşum Prof.Dr. Mecdi EMIROĞLU'na Ait Ebedî İstirahatgâhın Lokasyon Haritası

2- Prof.Dr. Mecdi Emiroğlu'nda Bilim ve Eğitim Anlayışı:

Gerçi, rahmetli hocamın asistanlığını yapma şansım olmadı. Ancak, hem 1967-1968 eğitim ve öğretim devresinden 1970-1971 eğitim ve öğretim devresine kadar süren üniversite öğrenciliğim yıllarında, sekiz yarıyıl öğrencisi olmam ve hem de, gerek 1971-1994 devresinde (vefatına kadar); yılda en az bir kez ve çoğu yıllar da, üç-dört kez ziyaretine gitmem nedeniyle, bazı bilim ve görev anlayışı özelliklerini öğrenme fırsatı buldum.

Bir eğitimci bilim adamında, mutlaka bulunması gerektiğine inandığım, uymaya ve uygulamaya özen göstermekte olduğum bu davranış ve anlayış özelliklerinin bir kısmını, şöyle sıralayabilirim:

1- Sekiz yarıyıl süren Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü öğrencilik devreinde, merhum hocamın, derslerinden her hangi birine geç girdiği veya ders konuları dışında bir konu ile ders verme süresini tamamladığına, hiç tank olmadım.

2- Merhum hocamın ifadelerinde, eğitim-öğretim ve araştırmaya yönelik bulunması kaydıyla; *Yok, olmaz, zaman bulamıyorum...* gibi menfi bir cevaba hiç rastlamadım. İşlerinin yoğun olduğu ya da mesai bitimi sonunda fakülteden ayrılacağı bir anda bile, öğrencilerinden birinin örneğin kaynak talebi, bilimsel bir sorusu, bitirme tezinde yapılması gereken bir düzeltme gibi istekleri karşılamadan; ya da notunu beğenmeyen bir öğrencisini, yanlışlarını anlatıp ikna etmeden, görevinden ayrılmazdı. Bu nedenle de, dersinin olmadığı saatlerinde, talep eden her öğrencisiyle görüşürdü.

3- Öğrenci bitirme tezi, doktora ve doçentlik çalışmaları incelemesi, kongre ve sempozyum gibi bilimsel faaliyetlere yönelik yaptığı hazırlıklar; ayrıca da lisans derslerinin konularıyla ilgili hazırlıkları, her zaman büyük bir özen ve titizliğin ürünü olarak göze çarpardı.

Örneğin sunacağı bir bildiri için, iki ayrı metin hazırlardı. Biri, kendisine ayrılan süre içinde sunacağı öz, diğeri ise, baskıya vereceği detay metinden oluşurdu. Kendisine ayrılan süreyi hiç aşmaz, zamanında kürsüye çıkar ve tam ön görülen zamanda bitirerek kürsüden inerdi.

Doktora ve doçentlik çalışmalarına hazırladığı jüri üyesi raporları arasında, bazılarımızda giderek uzun yılların modası hâlini alan, öyle tek sayfalık düzenlenmiş ve sayfanın altında üç-dört cm. genişliğinde de boş yer kalmış raporlara rastlamak mümkün değildir. Bir kaç sayfa olarak düzenlenmiş ve araştırma veya araştırmaların hepsini içerecek şekilde hazırladığı bilimsel raporlarda; yer verdiği her cümle, seviyeli bir bakış açısı fikrinden oluşurdu. Cesaret kırıcı değil, teşvik edici ve eksiklerin nasıl düzeltilmesi gerektiğini tek tek vurgulayan, tarafsız bir bilim adamının bakış ufkunu yansıtırı.

4- Meslek hayatı boyunca, ne öğrencileri ve ne de meslektaşları arasında, herhangi bir fikir, düşünce ve görüş farklılığı gözetmiş değildir. Bunları, tarafsız bilim ahlâkı ilkeleriyle, kesinlikle karıştırmamıştır.

5- Öğrencilerine, *sempatik ve espirilerle dop dolu bir baba* rolünde yaklaşırken; hocalarına karşı da, her zaman ve şartta saygılı kalmaya, ayrıca büyük özen göstermiştir.

Nitekim Prof.Dr. Reşat İZBIRAK, Prof. Cemal Arif ALAGÖZ (1902-1991) ve Prof.Dr. Danyal BEDİZ (1908-1978) hocalarımızdan her söz açıldığında, *coğrafya ilminin müspet ve zevkli bir ilim olduğunu, onlar sayesinde algıladığını ve kendilerine minnet borcu olduğunu, zevkle ve içtenlikle tekrarlamıştır.*

6- Rahmetli hocamdan, 1967-1968 ile 1970-1971 devresinde, aralıksız sekiz yarıyıl desler aldım. Bu süre içinde, herhangi bir öğrencisine, sinirlendiğini veya kendisini payladığını ne gördüm, ne de duydum. En haşarı arkadaşlarımıza bile, onların pişmanlık duyacağı ya da nadim olacakları bir espiyi bulup anlatarak, dersi kesintiye uğratmadan devam ettirirdi. Hatta kendim de dahil , benim devremın öğrencilerinin, kürsü başkanımız Prof.Dr. Danyal BEDİZ hocamıza herhangi bir sorun götürdüğümüz söz konusu değildir. Bütün taleplerimizi, ya Emiroğlu hocamıza, ya da halen anabilim dalında öğretim üyesi olan, Yalçın KARABULUT'a götürürdük. Çözümü bulunmamış herhangi bir sorunumuz kaldığını da hiç hatırlamıyorum.

7- Rahmetli hocam, öğrenciliğimden sonra daha iyi teşhis edebildiğim, bir başka meziyete daha sahipti. O da, anabilim dalı elemanları ve öğrencileri ile merhum hocam BEDİZ arasında, bir tampon görevi yapması, dengeleyici rol oynaması idi.

Gerçi Prof.Dr. Danyal BEDİZ hocamız, ifade yerinde ise, *nev'i şahsına münhasır, çok farklı bir ekoldü.* Her ne kadar pek yazmasa da, *derya bir bilim adamı ve büyük bir eğitici* idi. Gür alkışlar arasında derse girer ve yine bu alkışlar arasında dersi bitirerek kürsüden inerdi. Ancak bir de, pek belirgin olan, kabadayılığa mütemayil yönleri vardı. Az çizgiden çıkan bir öğrenci olursa, derhal haddini bildirir ve anabilim dalı (kürsü) elemanlarına da, zaman zaman sert davranırdı. Ona, hemen her gün özel bir ihtimam göstererek, hoş karşılayıp yolcu etme sorumluluğu, her zaman merhum hocam Emiroğlu'na aitti. Anabilim dalında sık arahlıklarla gerilen sınırları yatıştırma ve azar işitmiş öğrencilerin gönlünü alma sorumluluğu, yine onundu. Danyal BEDİZ hocamız, âdeta esip savurur derecede sinirlense bile, onu ikna ederek, anabilim dalından memnun ayrılmasını başarabilirdi. Ama bana ifade ettiğine göre, kendisi de daha sonra, yüze vurmadığı, büyük bir üzüntü duyardı.

3- Prof.Dr. Mecdi Emiroğlu'nun Bilimsel Kimliği:

Merhum hocam, her şeyden önce kalemi güçlü bir bilim adamı idi. Hem yazma sanatı gücünü ve hem de coğrafi ifade becerisini, başarılı bir biçimde, bir arada kullanabiliyordu.

Yaklaşık 40 yılı bulan devlet hizmetinin, 30' yılı Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü, Beşerî ve İktisadî Coğrafya Anabilim Dalı hizmetinde geçmiştir. Kendisi doçent olup, özellikle 1969'da Karabulut ve 1970'de Kanadıkırık anabilim dalı kadrolarına dahil edilene dek EMİROĞLU, bu anabilim dalının bütün idarî hizmetlerini tek başına yürütmek zorunda kalmıştır. Anabilim Dalı (Kürsü) başkanı Prof. BEDİZ'in toplantı, konferans., yıl sonu çiviçakma töreni, anma gecesi töreni ve konser düzenleme gibi sosyal faaliyetlerinin planlanıp uygulanması da dahil, Emiroğlu'nun pek çok işi ve görevi vardı. Anabilim dalında bir çok dersi okutma görevi yanında; sayısı 100 ila 150'yi bulan bölüm öğrencilerinin, günlük ders yoklamalarını yapıp, yoklama pusulalarını tek tek öğrencilerden toplayarak yoklama listelerine geçirmek; bu kadar çok öğrencinin karteks bilgilerini tanzim etmek ve sınav sonuçlarını zamanında işlemek; anabilim dalını seçmiş öğrencilerin, seminer ve bitirme tezlerini okuyup düzeltmek.. gibi idarî işlerde, yoğun bir çaba harcaması gerekiyordu.

Rahmetli Danyal BEDİZ hocamızı, her mesai gününde hoş tutup ondan azar işitmeden yolcu etmesi ise, sanırım asistanlık devresinde EMİROĞLU hocamın, genel olarak başardığı fakat bazı günler de pek başaramadığı, uygulanmasında en çok zorlandığı maharetlerinden biri idi.

Yapılması zorunlu, ama bilimsel faaliyetlerini büyük ölçüde güçleştiren bu idarî hizmetlerinin çok yoğun geçmesine rağmen, yine de 30 yıllık akademik hayatında, 64 adet Beşerî ve İktisadî Coğrafya araştırması eser yayımlamıştır. Hepsisi de özgün nitelikte olan bu yayımların, üçü mevzî kitap ve diğerleri de, sayfa sayısı ortalama 15-20 ilâ 40-50 dolayında olan, makale eserler olarak dikkati çeker (Tablo 3'ü inceleyiniz).

Gerçi, müfredat programı metinleri büyük ölçüde tamam olmakla birlikte, tasarladığı ders kitaplarını yayımlamaya ömrü yetmemiştir. Bunda, az önce tasvir ettiğim ağır görevlerinin engelleyici rolü yanında, özellikle doçent olduktan sonra devamlılık arzeden ve hayatının sonuna kadar etkisini hissettiren rahatsızlığının da, büyük etkileri vardır.

Ancak her ne olursa olsun, aziz hocamın eserleri ortadadır. Peşinde, ilminden feyiz almış pek çok coğrafya öğretmeni, eğitim yöneticisi, subay, ziraat mühendisi, basın-yayın mensubu, araştırma görevlileri, yardımcı doçentler, doçentler, profesörler ve KOCAKUŞAK tarafından tesbit edilebildiği kadarıyla, 64 kalıcı eser bırakmıştır... Bu gurur tablosu, onunla övünç duymanız için yeterli değilse, 24 yıllık meslek hayatında, o da doktora ve doçentlik tezlerini aktararak, sadece altı makale yayımlayabilmiş bir meslek mensubuna, ne demeli? **El-cevap** : Kim, ne isterse onu söylesin...

Türkiye Beşerî ve İktisadî Coğrafyası ilminde, Prof. EMİROĞLU'na ait bazı ilkeler vardır: Örneğin bunlardan biri, *Türkiye Ziraî Topraklarının Nüfus ve İskâna Tesirleri* konulu doktora tez konusu, bir coğrafyacı tarafından **ülkemizde hazırlanmış ilk ciddi landscape araştırması**¹ olduğu halde patenti İstanbul'a kesilen birçok çalışmada olduğu gibi (örneğin volkanoloji ve Kuaterner çalışmaları), çok sonraları bu yeniliğin patenti de, yine İstanbul'a çıkmıştır.

Türk coğrafyacılarından **Turizm Coğrafyası** konusundaki ilk araştırma ve yayımlar, yine EMİROĞLU tarafından yapılmıştır^{2,3}. Şüphesiz, yine patent İstanbul'undur. Çünkü, ilmî nezaket kuralları hiçe sayılıncasına, bazı ders kitaplarının önsözlerinde böyle deniliyor.

Merhum hocamın bütün bilimsel çalışmalarında, bence en fazla övgüye değer ve genç coğrafyacılar için örnek teşkil eden metodolojik üstünlük, şu ortak özelliktir: Emiroğlu, her araştırmasını tamamlarken, sonunda mutlaka bir özet yapar ve ulaştığı sonuçları, önerileri biçiminde, okuyucu ve karar mekanizmasının dikkatlerine sunar. Hatta, rahmetli hocam bu metoda o derecede sıkı sıkıya bağlı kalmıştır ki, uygulamayı, lisans derslerine de intikal ettirmişti. Bu derslerinde bile, bir önceki dersinin özünü ve sonuçlarını, bir sonraki deste en fazla sekiz-on dakika içinde hatırlattıktan sonra işleyeceği yeni konuya geçerdi.

¹Emiroğlu, M., 1956, *Türkiye Ziraî Topraklarının Nüfus ve İskâna Tesirleri*. D.T.C.F Coğrafya Enstitüsü Beşerî ve İktisadî Coğrafya Kürsüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.

²Emiroğlu, M., 1963, *Turizm ve Bolu*. Çele Dergisi, Sayı: 8, Ankara.

³Emiroğlu, M., 1975, *İhlara Vadisi: Turizm Coğrafyası Açısından Bir Araştırma*. D.T.C.F Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Sayı: 7, Ankara

Söz konusu teknik, bilim mantığının temel ilkelerine uygun, doğru ve rasyonel bir yaklaşımdır. Çünkü, sonuçlar çıkarılmamış ve çözüm önerileri getirilmemiş bir araştırma, boşa harcanmış bir çaba ve zaman kaybı anlamına gelecektir.

Tablo 3

Prof.Dr. Mecdi EMİROĞLU'nun Araştırmalarının Beşerî ve İktisadî Coğrafya Anabilim Dalı Bilim Alanlarına Dağılışı (1956-1990)

<u>Anabilim Dalı Bilim Alanları</u>	<u>Kitap</u>	<u>Makale</u>	<u>Toplam*</u>
Toplam	3	61	64
Nüfus Coğrafyası	--	8	8
Yerleşme Coğrafyası	--	7	7
Ziraat Coğrafyası	--	6	6
Sanayi Coğrafyası	--	2	2
Ulaşım Coğrafyası	--	1	1
Doğal Kaynaklar	--	2	2
Turizm Coğrafyası	--	2	2
Çevre Sorunları	--	4	4
Diğerleri	--	6	6
Toplam	3	38	38

*Kocakuşak tarafından yapılan bir incelemede, sayı 64 olarak belirtilmiş fakat incelemenin bibliyografyasına, 29 yayımın adı alınmıştır. Tarafımdan bu sayının, 41 dolayında olduğu belirlenmiştir. Geriye kalan 23 kadar eserin, yayımlandığı kaynaklar belirlenememiştir. Bunların gün ışığına çıkarılması görevi, değerli meslektaşım Karabulut'undur.

Prof.Dr. Mecdi Emiroğlu'nun Araştırmalarından Seçmeler

- Emiroğlu, M., 1956, Türkiye Ziraî Topraklarının Nüfus ve İskâna tesirleri. D.T.C.F Coğrafya Enstitüsü Beşerî ve İktisadî Coğrafya Kürsüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1961, *Artan Nüfusumuz Karşısında Hayvancılığımızın Önemi*. Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 21, İstanbul.
- Emiroğlu, M., 1962, *Şehirlerimiz ve Başlıca Özellikleri*. İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı: 198, Ankara
- Emiroğlu, M., 1962, *Büyük Şehirlerimizde Mesken Problemleri*. İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı: 200, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1962, *Demir-Çelik Endüstrimiz ve Ereğli*. İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı: 205, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1963, *Turizm ve Bolu*. Çele Dergisi, Sayı: 8, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1963, *Zonguldak ve Batı Karadeniz Bölümünde Nüfus Hareketleri*. Türk Coğrafya Dergisi, Yıl: 18-19, Sayı: 22-23, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1963, *Bolu'nun Tarımsal İnkânları*. Çele dergisi, Sayı: 9, Bolu.
- Emiroğlu, M., 1963, *Bolu'da Nüfus Hareketleri*. Çele Dergisi, 2. 2-3, Bolu.
- Emiroğlu, M., 1963, *Bolu'nun Gelişme İnkânları*. Çele Dergisi, 3. 4-6, Bolu.
- Emiroğlu, M., 1964, *Şehirlerimizin Coğrafi Bölgelere Göre Dağılışı ve Yoğunlukları*. İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı: 222, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1964, *Bolu ve Ulaşım*. Çele Dergisi, Sayı: 11, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1964, *Bolu'nun Ormanıçı Köyleri*. Çele Dergisi, Sayı: 12, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1964, *Zonguldak ve Batı Karadeniz Bölümünde Nüfus Hareketleri*. Türk Coğrafya Dergisi, Sayı: 22-23, Ankara
- Emiroğlu, M., 1964, *Bolu'nun Coğrafi Özellikleri*. Çele Dergisi, Sayı: 13-16, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1965, *Türkiye'nin Beslenme Problemi ve Buğday Üretimi*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Fakülte Dergisi, Cilt: XXIX, Sayı: 1-2, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1965, *Bolu Köyleri*. Çele Dergisi, Sayı: 27, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1965, *Son Sayınlar ve Bolu Nüfusu*. Çele Dergisi, Sayı: 32, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1966, *Zonguldak'ta Endüstri ve İşgücü Münasebetleri*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Dergisi. Sayı: 1, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1966-1967, *Ankara Şehrinde Hava Kirlenmesini Artıran Doğal Faktörler*. Türk Coğrafya Dergisi, Yıl: XX-XXI, Sayı: 24-25, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1967, *Son Sayınlar ve Büyük Şehirlerimizdeki Nüfus Artışı*. İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı: 255, Ankara.

- Emiroğlu, M., 1967, *Bartın'da Nüfus ve Ekonomik Faaliyetler*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Fakülte Dergisi, Cilt: XXXIII, Sayı: 4-9, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1968, *Sakarya'nın Ziraî Durumu*. İstanbul Üniv. İktisat Fak. Yay. No. 239, 1-48, İstanbul.
- Emiroğlu, M., 1969, *Batı Karadeniz Bölümünde Denizin Ekonomik Değeri Kısıtlayan Faktörler*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Sayı: 2, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1970, *Akçakoca'da Nüfus, Yerleşme ve Ekonomik Faaliyetler*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Yay. No. 192, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1971, *Coğrafi Bölgelere Göre Kırsal Yerleşmelerin Yüzölçümleri, Parsel Sayıları ve Genişlikleri ile İlgili Bir Araştırma*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Sayı: 3-4, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1972, *Türkiye Ormanıçi Kırsal Yerleşmeleri ve Bolu Örneği*. dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Coğrafya Araştırmaları Dergisi. Sayı: 5-6, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1974, *Erzurum Kır Yerleşmelerinin Yüzölçümleri, Parsel Sayıları ve Büyüklükleri ile İlgili Bir Araştırma*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Fakülte Dergisi, Cilt: XXVIII, Sayı: 1-2, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1975, *Turizm Coğrafyası Açısından Bir Araştırma: İhlara Vadisi*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Sayı: 7, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1976, *Çevre Kirlenmesi Sorunu*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. 50. Yıl Konferansları, Yay. No 257, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1977, *Bolu'da Geçici Bir Yerleşme Tipi: Güzle*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak.. Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Sayı: 8, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1977, *Bolu'da Yaylalar ve Yaylacılık*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Yay. No. 272, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1977, *Dünya Nüfus Yılı ve Türkiye Nüfusu*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Fakülte Dergisi, Cilt: XXIII, Sayı: 3-4, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1978, *Çevre Sorunları Açısından Yaylacılık-Vejetasyon İlişkileri*. Çevre Sorunları-Vejetasyon İlişkileri Sempozyumu (27-29 Kasım 1978). TÜBİTAK Yay. No. 423, TOAG Seri-No. 89, İstanbul.
- Emiroğlu, M., 1980, *Prof.Dr. Danyal BEDİZ'in Yaşam Öyküsü*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Sayı: 9, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1981, *Korunması Gereken Örnek Bir Kentimiz: SAFRANBOLU*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Yay. No. 279, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1981, *Türkiye'de Son Sayınlar ve Kentleşme Olayının Boyutları*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Sayı: 10, Ankara.
- Emiroğlu, M., 1982, *Türkiye'nin Ormanıçi Kırsal Yerleşmeleri*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Atatürk'ün 100. Doğum Yılına Armağan Dergisi, Ankara.

- Emiroğlu, M., 1987, *Türkiye'nin Su Ürünleri Üretimi*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Fakülte Dergisi, Cumhuriyetin 60 Yıl Dönümü Armağanı, Ankara.**
- Emiroğlu, M., 1988, *Türkiye'de Yaşlı Nüfusun Dağılışı ve Coğrafi Özellikleri*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Coğrafya Araştırmaları Dergisi, Sayı: 11, Ankara**
- Emiroğlu, M., 1988, *Urta Yarımadasında Nüfusun Gelişmesi*. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Fakülte Dergisi, Cilt: XXXII, Sayı: 1-2, Ankara.**
- Emiroğlu, M., 1990, *Urta Yarımadasında Kırsal Yerleşmeler*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Coğrafya Araştırmaları, Cilt: 1, Sayı: 2, Ankara.**